ΞΕΝΟΦΩΝ ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ «Για όλα δεν φταίει ο κυρ Βασίλης»

Πηγή: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ **Σελ.:** 71 **Ημερομηνία έκδοσης:** 06-12-2025

Αρθρογράφος: **Επιφάνεια:** 832.42 cm² **Κυκλοφορία:** 9000

Θέματα: ΒΙΒΛΙΑ, ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

ΤΟΥ **ΓΙΑΝΝΗ ΚΙΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Αν θέλει κάποιος να κάνει μιαν επισκόπηση της τραγωδίας που επί σχεδόν τρία χρόνια συγκλονίζει την ελληνική κοινωνία και κλυδωνίζει το πολιτικό σύστημα, το νέο βιβλίο του Ξενοφώντα Κοντιάδη, καθηγητή στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, «Τέμπη 57. Η ιστορία ενός προαναγγελθέντος εγκλήματος» είναι η πιο κατάλληλη και πλήρης «πρώτη ύλη». Παρότι στις 380 σελίδες του διαχειρίζεται στοιχεία και δεδομένα δημοσιογραφικής έρευνας, δικογραφιών, συνδικαλιστικών παρεμβάσεων, κοινοβουλευτικών αντιπαραθέσεων, το τελικό αποτέλεσμα είναι μια έντονη, φορτισμένη αφήγηση. Κορυφαία αγωνία του συγγραφέα, που μίλησε στην «Εφ.Συν.», είναι ο κίνδυνος να οδηγηθεί η χώρα σε κρίση της δημοκρατίας από την ακραία έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς που προκαλούν σκάνδαλα και κρατικά εγκλήματα. Η ακραία έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς, και μάλιστα πρωτίστως στον βασικό πυλώνα του κράτους δικαίου που είναι η Δικαιοσύνη, οδηγεί τη χώρα σε κρίση της δημοκρατίας.

Κύριε Κοντιάδη, είστε πανεπιστημιακός, καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, αλλά δεν γράφετε ένα επιστημονικό δοκίμιο για το έγκλημα των Τεμπών. Γράφετε ένα χρονικό, ένα λογοτεχνικό-δημοσιογραφικό πανόραμα της τραγωδίας. Γιατί, ποια είναι η παρόρμηση και ποιος ο στόχος;

Το βιβλίο χαρακτηρίστηκε μη μυθοπλαστικό μυθιστόρημα, στην παράδοση που εγκαινίασε η «Χιροσίμα» του Τζον Χέρσι το 1946, αργότερα ο Τρούμαν Καπότε και σε εμάς ο Βασίλης Βασιλικός με το «Ζ» για τη δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη. Αφηγείται πώς φτάσαμε μια νύχτα στη σύγκρουση δύο τρένων με 57 νεκρούς και όσα ακολούθησαν, τα οποία θα χρειαζόταν μεγάλη λογοτεχνική φαντασία για να τα συλλάβει κάποιος, δυστυχώς όμως είναι η πραγματικότητα.

Στο ερώτημά σας γιατί λογοτεχνία, απαντώ με μια φράση που έβαλα στο στόμα του Μπελογιάννη στο πρώτο μη μυθοπλαστικό μυθιστόρημά μου, την «Τρέλα ν' αλλάξουν τον κόσμο» (2022): «Η θεωρητική ανάλυση δεν αρκεί για να κατανοήσουμε την κοινωνική πραγματικότητα, ιδίως για να την εξηγήσουμε στους ανθρώπους. Χρειάζεται το λογοτεχνικό έργο, που φωτίζει έναν μικρόκοσμο, για να φανεί η αλήθεια των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων. Τα σκοτάδια της πραγματικότητας που ζούμε μόνο η λογοτεχνία μπορεί να τα φέρει στο φως, με έναν τρόπο που οι κοινωνικές επιστήμες δεν καταφέρνουν». Αυτό το σκεπτικό ακολούθησα μετά στο βιβλίο «Η νύχτα που έφυγε ο Παύλος» (2023), που κυκλοφόρησε φέτος και στα γερμανικά. Αλλωστε δεν πρωτοτύπησα, υπάρχουν νομικοί που παράλληλα με το επιστημονικό τους έργο έγραψαν ευπώλητα βιβλία, όπως ο καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Μπέρνχαρντ Σλινκ το γνωστό «Διαβάζοντας στη Χάννα».

ΞΕΝΟΦΩΝ ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ

«Για όλα δεν φταίει ο κυρ Βασίλης»

Ο καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου και συγγραφέας μάς μιλά για το τρίτο «μη μυθοπλαστικό μυθιστόρημά» του, «Τέμπη 57. Η ιστορία ενός προαναγγελθέντος εγκλήματος»

380 σελίδες, τρία μέρη, 77 κεφάλαια. Στο τελευταίο, αντί επιλόγου, διαβάζω ότι «αυτή είναι η περίληψη μιας φανταστικής ιστορίας, κάθε ομοιότητα με αληθινά πρόσωπα και γεγονότα είναι εντελώς συμπτωματική».

ΞΕΝΟΦΩΝ ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ
Τέμπη 57. Η ιστορία ενός προαναγγελθέντος εγκλήματος
Σελ. 387
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΠΟΣ

Να υποθέσω ότι κι εσείς διατηρείτε κενά και αμφιβολίες γι' αυτό το θρίλερ; Ποια είναι η σημαντικότερη απορία σας;

Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα πολιτικό και δικαστικό θρίλερ με όλα τα κρίσιμα γεγονότα, τα πρόσωπα, τις αποκαλύψεις, τις συγκρούσεις, τους κατηγορούμενους, τους μάρτυρες και τους επιζώντες, τα έντονα συναισθήματα και τα απρόβλεπτα σενάρια για την έκβαση της ιστορίας.

Εκβιασμοί, σκάνδαλα, υποκλοπές, χειραγώγηση των μέσων ενημέρωσης, διώξεις από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, παρεμβάσεις σε Ανεξάρτητες Αρχές και δικαστική εξουσία. Σε μια διεφθαρμένη χώρα ο σιδηρόδρομος είναι παρατημένος στη μοίρα του, αφού δεν πληρώνει διόδια στους εργολάβους των αυτοκινητόδρομων ούτε βενζίνη στα ολιγοπώλια της ενέργειας.

Ομως μια νύχτα δύο τρένα συγκρούονται με 57 νεκρούς. Τα συστήματα ασφαλείας ανύπαρκτα, οι ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις σπαταλήθηκαν χωρίς τα έργα να ολοκληρωθούν. Ο σταθμάρχης ύποπτα διορισμένος, ανεκπαίδευτος, μόνος στη νυχτερινή βάρδια. Αμέσως ο τόπος του εγκλήματος εκχερσώνεται παράνομα. Ο επικεφαλής της κυβέρνησης παρεμβαίνει στο ανακριτικό έργο. Αποδεικτικό υλικό εξαφανίζεται. Οι συνομιλίες σταθμάρχη και μηχανοδηγών χαλκεύονται. Στην εξεταστική επιτροπή που διερεύνησε το έγκλημα, η κυβερνητική πλειοψηφία απέκλεισε σημαντικούς μάρτυρες και στοιχεία.

Υπάρχουν πολλά που μπορεί κάποιος να εξηγήσει, αλλά και σκοτεινά σημεία. Για μένα το πιο κρίσιμο αναπάντητο ερώτημα είναι πού ακριβώς αποσκοπούσε τελικά όλη αυτή η επιχείρηση συγκάλυψης.

Οι αναγνώστες του βιβλίου «Τέμπη 57» θα βρουν οργανωμένα και σταχυολογημένα σχεδόν όλα όσα έχουν γραφεί και λεχθεί για την τραγωδία εδώ και σχεδόν τρία χρόνια. Εντοπίζουμε δημοσιεύματα της «Εφ.Συν.», τόσο μετά όσο και πριν από την 28η/2/2023. Αλλά και σενάρια που έχουν χαρακτηριστεί θεωρίες συνωμοσίας. Ποια είναι η προσωπική, επιστημονική σας άποψη για το κεντρικό στοιχείο της τραγωδίας;

Σήμερα βρισκόμαστε μπροστά στην κατάρρευση της εμπιστοσύνης απέναντι σε πυλώνες της δημοκρατίας. Η υπόθεση των υποκλοπών, στη συνέχεια το έγκλημα των Τεμπών και τώρα το σκάνδαλο διαφθοράς του ΟΠΕΚΕΠΕ αποκάλυψαν ένα βαθύ κράτος, ένα υπερσυγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης και ιδιωτικοποιημένες, υπό διάλυση υπηρεσίες όπως ο σιδηρόδρομος, εγκιβωτισμένα στο περίβλημα του αποκαλούμενου επιτελικού κράτους, που έχει αποδυναμώσει όλα τα θεσμικά αντίβαρα: το Κοινοβούλιο, τις Ανεξάρτητες Αρχές, τα ΜΜΕ, τη Δικαιοσύνη. Η ακραία έλλειψη εμπιστοσύνης στους θεσμούς, και μάλιστα πρωτίστως στον βασικό πυλώνα του κράτους δικαίου που είναι η Δικαιοσύνη, οδηγεί τη χώρα σε κρίση της δημοκρατίας.

Στο μεγαλύτερο μέρος των πιο αφηγηματικών κεφαλαίων του βιβλίου σας πρωταγωνιστεί ο Βασίλης Σαμαράς, ο «μοιραίος σταθμάρχης», κατά το δημοσιογραφικό κλισέ. Λανθασμένη εντύπωσή μου ή σκόπιμη επιλογή σας;

Σας απαντώ με ένα μικρό απόσπασμα του βιβλίου: «Ωστε έτσι, για όλα φταίει κάποιος κυρ Βασίλης, που στα 59 του τον βάλανε να γίνει σταθμάρχης. Αυτοί που τον προσέλαβαν παράνομα, πόσο φταίνε; Αυτοί που τον εκπαίδευσαν τσάτρα-πάτρα, δεν φταίνε; Αυτοί που τον πιστοποίησαν νύχτα, δεν φταίνε; Αυτοί που μετά από έναν μήνα πρακτικής τον άφησαν μόνο να κουμαντάρει τα τρένα, δεν φταίνε; Αυτοί που γνώριζαν για τις ελλείψεις προσωπικού, δεν φταίνε; Αυτοί που εννιά χρόνια άφηναν μια σύμβαση να σέρνεται, τη διαβόητη 717, δεν φταίνε; Αυτοί που ήξεραν ότι δεν υπάρχουν επαρκή συστήματα ασφαλείας και εξαρτούσαν τη ζωή χιλιάδων ανθρώπων από το αν κάποιος κυρ Βασίλης θα κάνει μια νύχτα το μοιραίο λάθος, δεν φταίνε; Για όλα φταίει ο κυρ Βασίλης και οι άλλοι "αναλαμβάνουν την πολιτική ευθύνη" και όλα καλά; Λίγη τσίπα δεν έμεινε;».

Πιστεύετε πως η τραγωδία των Τεμπών και το έγκλημα της συγκάλυψης αιτιών και ενόχων εξακολουθούν να παίζουν ρόλο καταλύτη αναδιαμόρφωσης του κομματικού και πολιτικού συστήματος; Μήπως τα Τέμπη βρήκαν έναν... ανταγωνιστή στην «Ιθάκη»;

Το έγκλημα των Τεμπών έχει προκαλέσει ένα βαθύ συλλογικό τραύμα στην ελληνική κοινωνία. Θα ήταν παράδοξο αν αυτό δεν επηρέαζε το πολιτικό σύστημα, ιδίως αν λάβουμε υπόψη την κρίση θεσμών που προκάλεσε και τις πρωτοφανείς παλλαϊκές συγκεντρώσεις σε όλη τη χώρα. Το κοινό στοιχείο ανάμεσα στα Τέμπη και την «Ιθάκη» είναι ότι και στα δύο συναντάμε τις Σειρήνες και τους Λαιστρυγόνες, την Κίρκη και τους Κύκλωπες. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου η «Ιθάκη» είναι κυρίως το ξεκαθάρισμα λογαριασμών με το παρελθόν ενός πρώην πρωθυπουργού, ενώ τα Τέμπη μια ανοιχτή ιστορία της οποίας η έκβαση εξαρτάται από όλες και όλους μας.